

TÜRKİYE'DE YARGITAY KARARLARINA GÖRE YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ*

Prof. Dr. CEMAL ŞANLI**

1- Günümüzde, tenfize konu yabancı hakem kararlarının önemli bir kısmı uluslararası ticari ve ekonomik ihtilaflarla ilgilidir. Bu itibarla günümüzde, uluslararası tahkim ve dolayısıyla yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi, uluslararası ticaretin bir parçası kabul edilmektedir.

Uluslararası ticareti gelişme ve kalkınmanın bir vasıtası olarak gören ülkeler, uluslararası tahkim kurumunu geliştirmek ve özellikle hakem kararlarının etkinliğini sağlamak durumundadırlar. Bunu yapmayan ülkeler bakımından uluslararası ticari ve ekonomik sözleşmelerin uzun vadede maliyeti artmakta, bu maliyet artışları ülkenin süreklilik arzeden zararları olarak gerçekleşmektedir.

Bu gerçekliğe rağmen günümüzde uluslararası tahkimin ve özellikle uluslararası tahkim prosedürleri sonucu verilen kararların icrası önünde ciddi engeller mevcuttur. Kanaatimizce, bu noktada; milli hukuk sistemlerindeki yasal engellerden çok, uluslararası tahkim etrafında temerküz eden "zihniyet" engelleri büyük önem taşımaktadır.

Bu engellerden birincisi, hakem kararlarının ve bu kararların icrasını temine yönelik yerel mevzuatın ve uluslararası anlaşmaların, amaca ve işin mahiyetine uygun yorumlanmamasından kaynaklanmaktadır. Bugün, uluslararası tahkim uzmanları, resmi yargıya nispetle hakemliğin barışçıl bir ihtilaf çözme tekniği olduğunu özel olarak vurgulamaktadırlar. Gerçekten de; sözleşmelerinde tahkim şartına yer verenler; baştan

---

* Bu yazının esasını, 27-28 Nisan 2000 tarihlerinde Galatasaray Üniversitesi, Pantheon Assas Paris II Üniversitesi ve Fransız Tahkim Komitesi işbirliği ile düzenlenen "Türk-Fransız Uluslararası Ticari Tahkim Semineri"nde sunulan tebliğ oluşturmaktadır.

** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

ihtilafın hakem dediğimiz “sivil hakimler”ce çözümleneceğini ve bunların ortaya koyacağı adalete saygı göstereceklerini kabul ederler. Tahkimin bu türden bir anlaşmaya dayanması, dürüstlük kuralı gereği verilen kararın rızaen icra edilmesini gerektirmektedir. Bu itibarla, milli mahkemeler marifetiyle hakem kararlarının icrası, istisnai bir durumdur. Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) Tahkim Divanının istatistikleri bunu açıkça ortaya koymaktadır. İşte, gerek yerel hukuklardaki ve gerekse uluslararası alandaki hakem kararlarının tenfizine ilişkin düzenlemelerin genel amacı ve varlık sebebi, – tarafların rızaen yerine getirmeleri gerektiği halde icra edilmeyen – hakem kararlarının resmi otorite marifetiyle yerine getirilmesini sağlamaktır. Bu itibarla, tenfiz davalarında esas alınan yerel mevzuat hükümleri ve uluslararası anlaşmalar bu amaçla hizmet edecek biçimde yorumlanıp, uygulanmalıdır. Üzülerek belirtelim ki; aşağıda değineceğimiz Türk Yargıtayının pek çok içtihadı, hakem kararlarının tanınması ve tenfizini amaçlayan yerel ve uluslararası düzenlemelerin genel amacını boşa çıkaracak istikamette gelişmiştir. Yüksek Yargıtay, pek çok kararında; 2675 Sayılı Kanunun yabancı hakem kararlarının tenfizine ilişkin hükümlerini ve New York Konvansiyonunu – sanki bunlar – yabancı hakem kararlarının tenfizini mümkün olduğu ölçüde önlemek amacıyla çıkarılmış gibi yorumlamıştır.

2– Kanaatimizce bu yorum tarzı ve uygulama biçimi önemli ölçüde resmi mahkeme ve hakimlerin tahkim kurumuna bakış açılarından beslenmektedir. Gerçekten de; uluslararası tahkim uzmanlarının ittifakla belirttikleri gibi, bugünkü çağdaş uluslararası tahkim kurumu önemli ölçüde, resmi mahkeme ve hakimlerin müsamahaları üzerinde gelişmiştir. Resmi mahkeme veya hakimler, hakemleri tekellerindeki yargı gücüne “musallat” olmuş “sivil rakipler” olarak gördükleri ölçüde uluslararası tahkim kurumu gelişemez. Türkiye’de olduğu gibi, bugün, dünyanın pek çok yerinde devletçi hukuk kültürü ile yetişen resmi yargıçlar, – açıkça söylemeseler de – hakemleri kendi tekellerindeki yargı gücünü haksız yere kullanan siviller olarak görmektedirler. Bu anlayış, yabancı hakem kararlarının tenfizi davalarında somutlaşmaktadır. Bu sebeple diyebiliriz ki; uluslararası tahkimin gelişmesi ve yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi önündeki yasal olmayan engellerin kaldırılabilmesi, yasalardan çok, resmi hakim ve mahkemelerin tahkim kurumuna bakış açılarının değişmesine bağlıdır.

Türkiye, bu görüşümüzü teyit etmektedir. Uzmanlar, Türkiye'nin New York Konvansiyonuna katılması ile yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi önündeki engellerin kalkacağını düşünmekte idiler. Bilindiği gibi Türkiye 8.5.1991 T. ve 3732 S.lı Kanunla Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Konvansiyonuna katılmıştır. Yaklaşık olarak 150 civarında ülkenin taraf olduğu Konvansiyon, 10 yıla yakın bir zamandır ülkemizde uygulanmaktadır. 10 yıl zarfında mahkemelerimizce tenfizi kabul edilen yabancı hakem kararı sayısı oldukça azdır ve istisna teşkil etmektedir. Bu durum, yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi önündeki engeller bakımından resmi hakim veya mahkemelerin tahkim kurumuna bakış açılarının birinci derecede önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

3. Türk hukukunda yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizini düzenleyen iki hukuk kaynağı mevcuttur. Bunlardan birincisi 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖ-HUK)un yabancı hakem kararlarının tenfizine ilişkin düzenlemeleri, ikincisi ise: Türkiye'nin taraf olduğu yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin ikili ve çok taraflı anlaşmalar. Çok taraflı anlaşma: Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine ilişkin New York Konvansiyonudur. New York Konvansiyonu, bugün 150 civarında ülke tarafından onaylanmıştır.

Konvansiyon, TC Anayasasının 90. maddesine göre "kanun" hükmündedir ve ilişkin olduğu yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi davaları bakımından "özel kanun" niteliğindedir. New York Konvansiyonunun yabancı hakem kararlarının tenfizi konusunda dünya genelinde yaygın banına sahip olması ve bu konuda "özel yasa" hükmünde bulunması sebebiyle, pratikte yabancı hakem kararlarının tenfizi davalarının tamamına yakını Konvansiyon hükümlerine göre yürütülmektedir. Yüksek Yargıtay'ın 1996 tarihli bir kararında da bu yön açıklanmıştır. Yargıtay'a göre:

"Anayasanın 90. maddesinin son fıkrası uyarınca usulüne göre yürürlüğe konulmuş olan milletlerarası antlaşmalar kanun hükmünde olduğundan ve düzenledikleri alan için de "özel hüküm" niteliğinde sayılacağından uyuşmazlık konusu yabancı hakem kararının tanınması ve tenfizi sorununda New York Sözleşmesinin uygulanması gerekmektedir" (Y15

HD, 1.2.1996 T. ve 62009-527 S.lı Kararı, Ertekin E.-Karataş İ., Uygulamada İhtiyari Tahkim ve Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi-Tanınması, Ankara-1997, Sh. 526).

Ancak Türk Yüksek Mahkemesi pek çok hakem kararını, hususen Türkiye’de MTO Tahkim kurallarına teb’an verilen hakem kararlarını “milli hakem kararları” cümlesinden sayarak, “yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizini” düzenleyen New York Konvansiyonunun uygulama alanı dışına çıkarmaktadır. Esas itibariyle Türk Hukukunda yabancı hakem kararlarının tenfizi konusundaki sorunların önemli bir kısmı da buradan kaynaklanmaktadır.

4. Kuşkusuz, Türk Hukukunda ve New York Konvansiyonunun uygulamasında karşılaşılan tüm sorunların detaylı biçimde burada değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu türden bir araştırma ve değerlendirme, tebliğin sınırlarını aşacak niteliktedir. Biz burada sadece, yabancı hakem kararlarının tenfizi konusunda karşılaşılan “başlıca sorunlar” ve bu sorunlara Yüksek Mahkemenin bakış açısı üzerinde duracağız.

5. New York konvansiyonunun uygulama alanı 1. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Konvansiyon tenfiz ülkesinden başka taraf bir ülkede verilen hakem kararlar ile – tenfiz devleti ülkesinde verilmekle beraber – bu ülke hukukuna göre milli (yerli) sayılmayan hakem kararlarına uygulanır.

Türk Hukukunda, New York Konvansiyonundan önceki hukuki rejime göre tenfiz davalarında öncelikle hakem kararlarının milliyetini tespit gerekmekte idi. Çünkü, bu dönemdeki Türk Hukukunda yabancı hakem kararlarının tenfizini doğrudan düzenleyen bir yasa kuralı yoktu ve bu sebeple Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun yabancı mahkeme kararlarının tenfizine ilişkin hükümleri kıyasen uygulanmakta idi. Bu kurallara göre ise tenfizin en önemli şartı, “mütekabiliyet” idi. Bu anlayış, 22.5.1982 Tarihli 2675 Sayılı MÖHUK’la da –fiili ve hukuki mütekabiliyet olarak genişletilerek– muhafaza edilmiştir (Bkz: MÖHUK, m. 4/Son). Mütekabiliyet şartı, tenfiz davasına konu her yabancı hakem kararına bir milliyet izafe etme lüzumunu ortaya koymakta ve kararın milliyetini taşıdığı ülke ile Türkiye arasındaki karşılıklılık durumuna göre işlem yapılmaktadır.

Türk Yargıtay'ı hakem kararlarının milliyetini tespitinde tahkim usulüne uygulanan hukuk kriterini esas almıştır. Yargıtay'a göre, – Türkiye'de veya yabancı bir ülkede – Türk Usul Hukukuna teb'an verilen hakem kararları "yerli", yabancı bir usule teb'an verilen hakem kararları "yabancı" hakem kararlarıdır.

Doktrinde bazı yazarlarca Türkiye'nin New York Konvansiyonuna katılmasından sonra da hakem kararlarının milliyetini tespitinde esas alınan bu bağlama kuralının, – Türkiye'de veya yabancı ülkelerde verilen hakem kararları bakımından – yürürlüğünü sürdürdüğü iddia edilmiştir (Kalpsüz, T.; Milletleraras Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir mi?-II, Taslaklar/Tartışmalar/Öneriler, Ankara-1999, sh. 44-45.)

Kanaatimizce New York Konvansiyonunun isim başlığı ve birinci maddesinin içeriği dikkate alındığında, tenfiz devletinden başka herhangi bir taraf devlette verilen tüm hakem kararları yabancıdır ve Konvansiyonun uygulama alanına girer. Konvansiyonun uygulama alanını belirleyen 1. Maddenin açıklığı karşısında, tenfiz devleti ülkesinden başka ülkelerde verilen kararların milliyetini tespitle ilgili olarak yerel hukukların birbirinden farklı mülahazalarının muhafaza edildiğini söylemek, Anlaşmaya aykırılık teşkil eder ve Anlaşmanın yaygın ve yeknesak uygulamasını önler.

New York Konvansiyonunun 1. Maddesi, sadece tenfiz devleti ülkesinde verilen kararların milliyetini tespit ve buna bağlı olarak kararın Konvansiyonunun uygulama alanına girip girmeyeceğini tespit işini yerel hukuklara (tenfiz devleti hukukuna) bırakmıştır. Diğer bir ifade ile Türk Yargıtayının hakem kararlarının milliyetini tayin ve tespitinde geliştirdiği kriter, sadece Türkiye'de verilen hakem kararları bakımından yürürlüktedir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye'de yabancı bir usule teb'an verilen hakem kararları milli olmayan hakem kararı (veya yabancı hakem karar) sayılacak ve New York Anlaşmasına göre tenfiz edilecektir. Buna karşılık Türkiye'de Türk Usul Hukukuna teb'an verilen hakem kararları yerli hakem kararı sayılacak ve HUMK hükümlerine göre tasdik prosedürüne tabi tutulacaktır.

Bu noktadaki sorun, Türk Yargıtayı'nın hakem kararlarının milliyetini tespitinde esas aldığı kriterde yer alan "usul hukuku"nun anlam ve mahi-

yetinden kaynaklanmaktadır. Yargıtay'ın müstekar içtihatlarına göre yabancı ülkelerde kurulu mesleki-kurumsal tahkim merkezleri (GAFTA, FOSFA, ICAC vs. gibi...)nin kararları yabancı bir usul hukukuna teb'an verilmiş kararlardır. Çünkü, bu tahkim mahkemeleri yabancı bir usul hukukuna istinaden kurulmuşlardır ve bu usul hukukunun otoritesi altındadırlar. Diğer bir ifade ile bu kurumlar ve onların tahkim kuralları, yerel bir usul hukukundan meşruiyet almaktadırlar.

Buna karşılık, kurumsal olarak herhangi bir yabancı milli usul hukuku sistemine dayanmayan MTO Tahkim Divanı gibi tahkim merkezlerinin patronajı altında verilen kararların milliyeti, tek başına MTO Tahkim Kurallarına (Yönetmeliğine) göre belirlenemez. MTO tahkim kararlarının milliyeti ya MTO Tahkim Yönetmeliği yanında seçilen milli usul hukukuna, veya – böyle bir usul hukuku seçilmemiş ise – tahkim yeri usul hukuku esas alınmak suretiyle belirlenir. Yargıtay'a göre Türkiye'de MTO tahkim kurallarına (yönetmeliğine) teb'an verilen hakem kararları yabancı sayılamaz ve dolayısıyla New York Konvansiyonuna göre tenfizi istenemez. Yargıtay'a göre MTO tahkim kuralları, bir usul hukuku teşkil etmez. Bu görüş, Yargıtay 15HD'nin 1996 tarihli bir kararında açıkça ifade edilmiştir:

“... Bir hakem kararının yerli mi, yoksa yabancı bir hakem kararı mı olduğu hususu ‘otoritesi altında verilen kanun’a göre belirlenmektedir. Eğer bir hakem kararı yabancı bir kanunun otoritesi altında verilmişse yabancı hakem kararı sayılır (YHGK. 7.11.1951 gün T-126-109, YTD 18.2.1954 gün 487-530, YTD 23.12.1955 gün 7745-8401 sayılı kararları). Burada sözü edilen kanundan amaç da esasa değil, usule uygulanan kanundur...”

Uyuşmazlığın MTO tahkim kurallarına ve bu kurallara göre oluşturulan hakem kurulunca çözümlenmiş olması karşısında hakem kararının yabancı hakem kararı sayılıp sayılmayacağı ve Tüzüğün 24. Maddesi uyarınca kesin olup olmadığının saptanması sorununa gelince: Davanın taraflarından birisi tüzel kişiliği haiz bir Türk şirketi, diğeri de kamu hidaresidir. Seçilen hakem kurulunun tamamı TC uyruğunda olup, hakem yargılaması Türkiye'de yapılmış ve hakem kararı da burada verilmiştir. Ancak MTO tahkim kurallarının uygulanması ile hakem prosedürü ve hakem kararı tüzük hükümleri dairesinde cereyan etmiştir...

MTO bir kısım ulusların oluşturduğu resmi bir uluslar topluluğu niteliğinin

de olmayıp, esas itibariyle çeşitli uluslara ait tacir ve sanayicilerin kurduğu özel bir teşekküldür. Tüzüğü belirli bir devletin mevzuatı niteliğinde olmadığı için kamu vasfı yoktur. Bu hükümler bir kanun gücünde olmadığından kamu düzenini ilgilendiren emredici mahiyette de sayılmazlar. MTO hakem divanı ve sekreteryası bir kamu kurumu sayılmadığı için hakem kararlarını incelerken veya bunları sekreterliği vasıtasıyla tasdik ederken devlet mahkemeleri gibi hakem kararlarını kontrol eden, onlara kesinlik ve kamu gücüne dayanan cebri icra kabiliyeti izafe eden bir makam da sayılmamaktadır. Bu itibarla MTO Tüzüğüne kuralları altında verilen kararlar muayyen bir yabancı kanuna teb'an verilmiş karar sayılmazlar ve dolayısıyla yabancı bir hakem kararı olarak da nitelendirilemezler. Hakem kararının divan ve sekreterliğe tevdi edilmesi ve oraca tasdik edilmesi hakem kararına milliyet izafe edilmesine de neden olmaz...

Bu itibarla uyuşmazlık konusu hakem kararı yabancı bir hakem kararı olmayıp Türk hakem kararıdır ve Türk hakem kararlarının tabi olduğu prosedüre tabi olması gerekir..." (Y 15HD 20.6.1996 T, 2781-3533 Sayılı Karar, Ertekin E.-Karataş İ., Uygulamada İhtiyari Tahkim ve Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi-Tanınması, Ankara-1997, Sh. 543 vd.).

Yukarıya örnek olarak metnini aldığımız karar, Yüksek Yargıtayın müstekar içtihadını teşkil etmektedir. Bu görüş, Yargıtayın pek çok kararında tekrarlanmıştır (Örnek kararlar olarak bkz: Y11HD, 19.12.1985 T, 7355-7099 Sayılı Karar, Ertekin-Karataş, age. Sh. 503 vd.; Y15HD, 25.10.1996 T, 3249-5584 Sayılı Karar, –Karar Yayınlanmamıştır–).

6. Yargıtay'ın Türkiye'de MTO tahkim kurallarına teb'an verilen kararların milliyetini ve dolayısıyla onların tabi olacakları icra prosedürünü belirleme yolunda verdiği kararlara göre, bu kararların Türkiye'de hemen hemen icrası mümkün bulunmamaktadır.

Şöyle ki;

Genel olarak Türk kamu kurum veya kuruluşları tarafından uluslararası ihale konusu yapılan işleri kapsayan sözleşmelerde MTO tahkim kurallarına göre Türkiye'de tahkim öngörülmektedir. Bu türden kamu ihalelerine ilişkin sözleşmelerde, sözleşmenin uluslararası iş çevrelerinin kabulüne sunulması sebebiyle MTO Tahkimine yer verilmektedir. Sözleş-

me, önceden Türk kamu kurum ve kuruluşu tarafından hazırlandığı için de genel olarak Türkiye tahkim yeri olarak seçilmektedir. Yargıtay'ın uygulamasına göre, – Türk Usul Hukukunun, MTO tahkim yönetmeliği yanında “yedek hukuk” olarak seçilip seçilmediğine bakılmaksızın, – MTO tahkim kurallarına göre Türkiye’de cereyan eden tahkim prosedürleri sonunda verilen kararlar yerli hakem kararlarıdır ve dolayısıyla New York Konvansiyonuna göre Türkiye’de tanınması ve tenfizi istenemez. Bunların ancak, yerel hukuka göre; yani HUMK hükümlerine göre tasdiki istenebilir.

Burada önemle belirtelim ki; Türk Hukukunda yerli hakem kararlarının tasdiki ile yabancı hakem kararlarının tenfizi prosedürleri birbirinden tamamen farklı iki hukuki rejimdir. Yerli hakem kararlarının tasdiki için, hakemler tarafından öncelikle kararın yetkili asliye hukuk mahkemesine tevdi edilmesi ve mahkeme marifetiyle kararın taraflara tebliği gerekmektedir. Kararın tebliği üzerine taraflar, karara karşı Yargıtay nezdinde temyize başvurabilirler. Çok daha önemlisi 28.1.1994 tarih ve 1993/4 esas numaralı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına göre, milli (yerli) sayılan hakem kararları, Yargıtayın esastan incelemesine tabidir. Yabancı hakem kararlarının tenfizinde ise, tenfiz davası yerel asliye hukuk mahkemelerinde açılır ve yerel mahkemenin tenfizi kabul veya red kararı yüksek mahkeme nezdinde temyize tabidir. Yargıtay'ın – en azından – bugüne kadarki uygulamasına göre, yabancı hakem kararlarının tenfizi davalarında esasa uygulanan hukuk olursa olsun yabancı karar esastan incelenmemektedir.

Yargıtayın mustakar içtihatları doğrultusunda davacı taraf, MTO tahkim kurallarına göre Türkiye’de verilen kararın HUMK hükümlerine göre Türk mahkemelerinden tasdikini istediğinde, çok daha ciddi ve aşılması imkansız başka bir engelle karşılaşmaktadır. Tahkim prosedürü MTO Tahkim kurallarına göre yürütüldüğünden, 6 aylık karar verme süresi yetmediğinde süre uzatımı Türk Mahkemelerinden değil, MTO Tahkim Tüzüğü’nün 24. Maddesine uygun olarak MTO Tahkim Divanı tarafından verilmektedir. Uygulamada hemen hemen tüm tahkim prosedürlerinde, 6 ay içinde karar verilemediğinden, bu yola gidilmektedir.

Davacı MTO Tahkim kurallarına göre Türkiye’de verilmiş kararın HUMK’na göre tasdikini istediğinde, davalı taraf temyizen kararın bir Türk hakem kararı olduğunu ve fakat HUMK hükümlerine göre 6 aylık

sürenin bitiminde süre uzatımının Türk mahkemelerinden alınmadığını ve dolayısıyla Türk Usul Hukukunun hakemlerce uygulanmadığı itirazında bulunarak kararın icra prosedürünü kolayca sabote edebilmektedir. Çünkü, Yargıtay; tahkim süresine ve bu sürenin uzatımına ilişkin HUMK'nun 529. Maddesini "kamu düzeninden" saymakta ve yerli hakem kararlarında bu kurala göre süre uzatımının yapılmış olmasını aramaktadır (Örnek karar olarak bkz: Ankara 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin E. 1990/129, K. 1990-478 ve 26.10.1990 T.li kararını onayan Yargıtay 15HD, 6.5.1991 T, E.1110-1089, Karar yayınlanmamıştır.; Yargıtay 15HD, T.2.7.1997, E.2567-3420, Karar yayınlanmamıştır). Görüldüğü gibi, özellikle MTO tahkim kurallarına göre Türkiye'de verilen hakem kararlarının (özellikle 6 aylık sürede verilmemiş hakem kararlarının) Yargıtay'a göre Türkiye'de – yerli hakem kararları için öngörülen yolla da- tanınması ve tenfizi fiilen mümkün gözükmemektedir.

Gerek Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalarda (New York Anl. M. V/1.d; Avrupa Anl. M. IV/1.b-iii) ve gerekse 2675 Sayılı Yasada (MÖ-HUK, m. 45/2) tarafların tahkim usulüne uygulanacak kuralları belirleme yetkileri tanınmıştır. Yüksek Yargıtayın hakem kararlarının milliye-tini tespitinde esas aldığı kriter geçerli kabul edilse dahi; tarafların serbest iradeleri ile MTO Tahkim kurallarına tabi kıldıkları tahkimleri yerli veya HUMK hükümlerine tabi hakemlikler saymak mümkün değildir. Bu, işin gerçeğine aykırıdır. MTO Tahkim kurallarının, uluslararası tahkim prosedürlerini "A"dan "Z"ye düzenleyen, yerel hukuklardan bağımsız bir dizi "tahkim usulü kuralları" olduğu ve hatta milli tahkim yasalarından çok daha teferruatlı olarak tahkim prosedürlerini düzenlediği, bu düzenin Türk HUMK'unda öngörülen usulden tamamen farklı bulunduğu bir gerçektir. Bu gerçeklik yok farzedilerek MTO Tahkim kurallarına teb'an verilen hakem kararlarını yerli saymak ve New York Konvansiyonunun dışında bir icra prosedürüne tabi kılmak yanlıştır. Kaldı ki; Yargıtay kararlarına konu teşkil eden ve yerli hakem kararı sayılan hiçbir MTO tahkim prosedüründe, fiilen Türk Usul Hukuku uygulanmamıştır. Bu olayların önemli bir kısmında, Türk Usul Hukuku MTO Tahkim Tüzüğü'nün 15 ve 18/2. maddelerine göre MTO Tahkim kuralları yanında "yedek hukuk" olarak seçilmişlerdir. MTO Tahkim Kuralları, tahkim prosedürünü düzenlemede Türk Hukukuna nispetle çok daha detaylı ve yeterli hükümlere sahip olduğu için, bu Hukuka başvuru ihtiya-

cı doğmamıştır. Bu itibarla Yüksek Yargıtayın MTO tahkim kurallarına göre Türkiye’de verilen hakem kararlarının icrası prosedüründeki uygulaması yasal ve fiili gerçeklikle örtüşmemektedir. Yargıtayın, uluslararası karakterli de olsa, hakem kararlarının ancak milli bir usul hukuku sistemi içinde ve onun temelleri üzerinde verilebileceği şeklindeki klasik anlayışa bağlı kalması, MTO tahkim kurallarına göre verilen kararların, özellikle Türkiye’de verilenlerin icrasında ciddi güçlükler yaratmaktadır.

7. Türk Hukukunda yabancı hakem kararlarının tenfizi davalarında ortaya çıkan diğer bir sorun da New York Konvansiyonunun V/I-e. Maddesindeki “bağlayıcılık” (binding) şartı ile ilgilidir. Yüksek Yargıtay, V/1-e. Maddedeki tenfiz kararı verebilmek için gerekli olan “kararın taraflar bakımından bağlayıcı olması” şartını Konvansiyonunun amacına ve uluslararası tatbikata aykırı biçimde yorumlayıp uygulamaktadır. Bu uygulama da Türkiye’de yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizini ciddi şekilde güçleştirmektedir.

New York Konvansiyonunun belirtilen hükmü, Konvansiyon koyucuların açık iradelerinden anlaşılacağı üzere çifte tenfizi önlemek için sevk edilmiştir. Buna göre, V/1.e. maddedeki bağlayıcılıktan kasıt, kararın verildiği tahkim kuralları çerçevesinde taraflar açısından bağlayıcı hale gelmesidir. Bu husus sayısız yabancı mahkeme kararında ortaya konmuştur. Türk Yargıtay’ına göre, kararın bağlayıcı hale geldiği, kararın verildiği ülke mahkemelerince verilen bir şerhle ortaya konulmalıdır. Mesela Yargıtay 19 HD’nin 1994 tarihli bir kararına konu teşkil eden İtalya’nın Cenova şehrindeki Hububat ve Tohum Ticareti Birliği Hakem Odası kararı ile ilgili tenfiz davasında, Mahkeme bu görüşünü açıklamıştır. Mahkemeye göre:

“Tenfizi kabul edilen karar altındaki kesinleşme şerhi yetkili İtalyan mahkemesi hakimi tarafından verilmesi gerekirken, Oda Sekreterinin onayladığı görülmüştür...

Hakem kararının verildiği yer hukukuna göre kesinleşmiş ve yargı kararları gibi icra kabiliyetini kazanmış olması gerekir...

Mahkemece yapılacak iş tenfizi istenen hakem kararı ile ilgili İtalyan Hukuk Usulü Kanununa göre yetkili mahkeme hakimince, icrası kabil

bir karar olduğuna dair verilmiş yargı kararının kesinleşmiş olup olmadığı araştırılıp, sonucuna göre bir hüküm kurmaktan ibarettir” (Yargıtay 19HD, 13.7.1994 T, 10157-7657 E, Ertekin-Karataş, age. Sh. 509-510).

Yargıtay 15HD'nin 1996 tarihli MTO tahkim kurallarına göre verilen bir hakem kararının tenfizi davasında da aynı görüşe yer verilmiştir (Karar için bkz: Ertekin-Karataş, age. Sh. 543 vd.). Ancak, Yargıtay'ın son kararlarında bu anlayış terk edilmiş gözükmektedir. Mesela Yargıtay 19HD'nin 8.7.1998 tarihli sonraki bir kararında, merkezi Moskova'da bulunan Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası Uluslararası Tahkim Mahkemesince verilen kararın tenfizi davasında, New York Konvansiyonunun 5/1.e. maddesindeki bağlayıcılık şartının tarafların iradesine ve tahkim mahkemesinin kurallarına göre belirleneceği hükme bağlanmıştır. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

Eğer bir sorun da New York Konvansiyonunun V/1.e. Maddesindeki “bağlayıcılık” (binding) şartı ile ilgilidir. Yüksek Yargıtay, V/1.e. Maddedeki tenfiz kararı verebilmek için gerekli olan “kararın taraflar bakımından bağlayıcı olması” şartını Konvansiyonun amacına ve uluslararası tatbikata aykırı biçimde yorumlayıp uygulamaktadır. Bu uygulama da Türkiye’de yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizini ciddi şekilde güçleştirmektedir.

New York Konvansiyonunun belirtilen hükmü, Konvansiyon koyucuların açık iradelerinden anlaşılacağı üzere çifte tenfizi önlemek için sevk edilmiştir. Buna göre, V/1.e. maddedeki bağlayıcılıktan kasıt, kararın verildiği tahkim kuralları çerçevesinde taraflar açısından bağlayıcı hale gelmesidir. Bu husus sayısız yabancı mahkeme kararında ortaya konmuştur. Türk Yargıtay'ına göre, kararın bağlayıcı hale geldiği, kararın verildiği ülke mahkemelerince verilen bir şerh ile ortaya konulmalıdır. Mesela Yargıtay 19HD'nin 1994 tarihli bir kararına konu teşkil eden İtalya'nın Cenova şehrindeki Hububat ve Tohum Ticareti Birliği Hakem Odası kararı ile ilgili tenfiz davasında, Mahkeme bu görüşünü açıklamıştır. Mahkemeye göre:

“Tenfizi kabul edilen karar altındaki kesinleşme şerhi yetkili İtalyan mahkemesi hakimi tarafından verilmesi gerekirken, Oda Sekreterinin onayladığı görülmüştür...

Hakem kararının verildiği yer hukukuna göre kesinleşmiş ve yargı kararları gibi icra kabiliyetini kazanmış olması gerekir...

Mahkemece yapılacak iş tenfizi istenen hakem kararı ile ilgili İtalyan Hukuk Usulü Kanununa göre yetkili mahkeme hakimince, icrası kabil bir karar olduğuna dair verilmiş yargı kararının kesinleşmiş olup olmadığı araştırılıp, sonucuna göre bir hüküm kurmaktan ibarettir” (Yargıtay 19HD, 13.7.1994 T, 10157, 10157-7657 E., Ertekin-Karataş, age. Sh. 509-510).

Yargıtay 15HD'nin 1996 tarihli MTO tahkim kurallarına göre verilen bir hakem kararının tenfizi davasında da aynı görüşe yer verilmiştir (Karar için bkz. Ertekin-Karataş, age. Sh. 543 vd.). Ancak, Yargıtay'ın son kararlarında bu anlayış terk edilmiş gözükmektedir. Mesela Yargıtay 19HD'nin 8.7.1998 tarihli sonraki bir kararında, merkezi Moskova'da bulunan Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası Uluslararası Tahkim Mahkemesince verilen kararın tenfizi davasında, New York Konvansiyonununun 5/1.e. maddesindeki bağlayıcılık şartının tarafların iradesine ve tahkim mahkemesinin kurallarına göre belirleneceği hükme bağlanmıştır. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

“Davacı şirketin mukim bulunduğu Rusya ile Türkiye'nin de imzaladığı 1958 tarihli New York Sözleşmesinin V/e. maddesinde yabancı hakem kararının tenfizi için bağlayıcı olması gerektiği belirtilmiştir. Taraflar arasındaki 8.2.1992 tarihli sözleşmenin 9. Maddesinde tahkim kurulunun verdiği kararın nihai olduğu, her iki tarafı da bağladığı hükme bağlanmıştır. Rusya Federasyonu Sanayi ve Ticaret Odası nezdindeki Ticari Uyuşmazlıklar Mahkemesi ile ilgili düzenlemenin 44. Maddesinde hakem heyeti kararlarının tahkim kararında belirtilen süre içinde gönüllü olarak uygulanacağı, eğer hükümde hiçbir süre öngörülmemişse bu kararın derhal uygulanacağı belirtilmiştir. Görüldüğü gibi Ticari Uyuşmazlık Mahkemesince verilen karar bağlayıcıdır. New York Sözleşmesi'nin V/e. maddesinde hakem kararının bağlayıcı olması yeterli görüldüğünden, Mahkemenin kesinleşmiş hakem kararı ibraz edilmediği gerekçesiyle tenfiz talebini reddetmesi de isabetsizdir.” (Yargıtay 19HD, T. 8.7.1998, E. 98/3599, K. 98/4770, Yargı Dünyası Sayı: 34, Ekim-1998, Sh. 122 vd. Yargıtay 19HD kararı, yerel mahkemenin direnme kararı vermesi üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na gelmiştir.

Yargıtay HGK 19 HD'nin kararını onamıştır. YHGK Karar için bkz.: E. 1999/19-467, K. 1999/489, T.9.6.1999, Yargıtay Kararları Dergisi, C.26, S.2, Şubat-2000, Sh. 183 vd.)

8. Türk Hukukunda yabancı hakem kararlarının tenfizinde karşılaşılan diğer bir güçlük de; Yüksek Yargıtay'ın New York Konvansiyonunun V/2-b. Maddesinde yer alan "kamu düzeni" kavramına getirdiği yorumdan kaynaklanmaktadır. Yargıtay'ın uluslararası tahkime bakış açısını, kamu düzeni şartının yorumunda açık bir şekilde görmek mümkündür. Genel olarak Yargıtay, New York Konvansiyonunun 5/2-b. maddesindeki kamu düzeni kistasını, uluslararası konvansiyonların amacına ve uluslararası yaygın tatbikata aykırı biçimde, yabancı hakem kararlarının tenfizini engelleyici istikamette yorumlamaktadır.

Yargıtay 13HD'nin 5.2.1997 tarih ve 9703-978E. Numaralı kararı buna ilginç bir örnek teşkil etmektedir. Karara konu teşkil eden olaya göre, Türk ve Amerikan şirketleri Türkiye'deki bir otoyolun yapımı konusunda %50'lik eşit ortaklık payına dayalı bir joint venture oluşturmuşlardır. Sözleşmeye göre ortaklığın Türk tarafı yasalara uygun olarak teşviklerden yararlanacak ve elde edilen ikame menfaatler; yani, işle ilgili olarak ithal edilen mal veya hizmetten gümrük vergisi veya fon gibi vergilerin alınmaması suretiyle sağlanan yararlar %50 ortaklık durumuna göre paylaşılacaktır. Bu esasa göre gerçekleştirilen 5 yıllık uygulamadan sonra, ortaklığın Türk tarafı lider üye sıfatını kullanarak ve Türk hukukunda teşviklerden yararlanma hakkının münhasıran Türk şirketlerine ait olduğundan bahisle, bundan böyle sağlanan teşviklerden sadece Türk tarafın yararlanacağı ve geçmiş dönemde yabancı şirket lehine oluşan menfaatlerin de Türk ortağa devri konusunda bir karar almıştır. Yabancı ortak bu kararı ortaklık anlaşmasının ihlali olarak görmüş ve MTO tahkim kurallarına göre İsviçre'nin Zürih şehrinde tahkim prosedürünü başlatmıştır. Hakemler ittifakla verdikleri kararlar; her ne kadar Türk hukukunda teşviklerden münhasıran Türk şirketleri yararlanma hakkına sahipse de, somut olayda Türk şirketi tarafından teşvik belgesinin devrinin söz konusu olmadığı, sadece Türk şirketi tarafından kullanılan teşvik belgesi ile sağlanan ekonomik menfaatlerin bir özel hukuk sözleşmesi ile bölüşümünün söz konusu olduğu, davanın esasına tatbik edilen Türk hukukunda Türk şirketi lehine verilen teşviklerin kullanımından sonra elde edilen ekonomik menfaatleri teşvik konusu işin yapımında

yer alan yabancı ortak ile Türk ortağın bölüşmesini yasaklayan bir kuralın bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu kararın tanınması ve tenfizi davasında Yargıtay, New York Konvansiyonunun 5/2-b. maddesindeki kamu düzeni kriterini tamamen amacı dışında yorumlamış ve – dolaylı da olsa – yabancı şirketlerin Türk Hukukunda öngörülen teşviklerden yararlanmasının yasak olduğunu, bu ilkeyi dikkate almayan hakem kararının kamu düzenine aykırı bulunduğunu ileri sürerek, tenfiz talebini reddetmiştir (Yargıtay, 13HD, T.5.2.1997, E.9703-978, Karar yayınlanmamıştır).

9. Yüksek Yargıtay, yabancı hakem kararlarının tenfizi davalarında tarafların beyan ve iradelerindeki bazı belirsizlikleri de tenfizi engelleyici yönde yorumlamaktadır. Bu beyan ve iradelerindeki bazı belirsizlikleri de tenfizi engelleyici yönde yorumlamaktadır. Bu eğilim de Türkiye’de yabancı hakem kararlarının tenfizi önündeki önemli engellerden biridir. Mesela; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu çoğunlukla verdiği 5.5.1999 tarihli bir kararında, Sözleşmede yer alan “Yürürlükteki Türk kanunları” ibaresini, – tarafların usul olarak MTO Tahkimini seçmiş olmalarına rağmen – Türk usul hukukunu da kapsar biçimde yorumlamış ve neticede dava konusu hakem kararının Türk usul hukukuna uygun olmadığı gerekçesiyle tenfizi reddetmiştir.

Davacı ve yapımcı Fin Şirketi, Soma Termik Santralinin bir ünitesinin yapımı ile ilgili sözleşmeden doğan ihtilafı, sözleşmedeki tahkim şartına uygun olarak İsviçre’nin Zürih şehrinde tahkime götürmüştür. Taraflar arasındaki ana sözleşme içinde yer alan tahkim şartına göre tahkim prosedürü MTO tahkim kurallarına teb’an Zürih’te karara bağlanacak; hakemler, “yürürlükteki Türk Kanunları”nı uygulayacaktır. Tenfiz davasında YHGK, davalının iddiası doğrultusunda tarafların tahkim şartında Türk kanunlarını seçtiği, bunun tahkim usulüne uygulanacak hukuku da kapsadığı, buna aykırı olarak hakemlerin Zürih’te Türk HUMK hükümlerini dikkate almaksızın kararlarını verdiği; sonuç olarak dava konusu kararın New York Konvansiyonunun 5/1-d. maddesine aykırı olduğundan bahisle tenfizi reddetmiştir. Yargıtay, tarafların hukuk seçimi klozunun kapsamını yorumlarken, yabancı kararın tenfizini engelleyici bir yol izlemiştir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, dava konusu olayda taraflar, tahkim klozunun ilk paragrafında tahkim usulüne uygulanacak kuralları MTO tahkim kuralları olarak belirlemişlerdir. Bu açıklık karşısında

Yargıtay'ın sonraki paragrafta yer alan "Türk Kanunları" ibaresini tahkim prosedürüne uygulanacak kuralları da kapsar biçimde yorumlaması hatalı olmuştur. Kaldı ki; uluslararası usul hukukunda mutlak olan tarafların maddi hukuk seçimidir. Usul Hukuku alanında lex fori (davaya bakan hakimin hukuku) doğrudan uygulanır. Bu itibarla usul hukuku seçimi sözkonusu olduğunda, bunun açıkça belirtilmesi gerekir. Yargıtay söz konusu davadaki yorum ve uygulaması ile, tenfiz davalarında karşılaşılan belirsizlikleri tenfizi engelleyerek istikamette yorumladığını ortaya koymuştur.

10. Yargıtay uygulamasının ortaya koyduğu bu sonuçlar, – doğru veya yanlış olarak – "Türkiye'de MTO tahkim kararlarının uygulanmadığı" veya "Türkiye'nin New York Konvansiyonunu uygulamadığı" intibanı yaygınlaştırmaktadır. Üzülerek belirtelim ki, bu intibanın etkisinde bazı yabancı mahkemeler – Türkiye'de yabancı hakem kararlarının icra edilmediğinden bahisle – yabancı tarafca milli mahkemelerde açılan davalarda Türk tarafının tahkim şartına dayalı yetkisizlik itirazını reddetmektedirler!!! Mesela; 1999-Haziran'ında Viyana/Avusturya İstinaf Mahkemesi, yabancı davacının Türk mahkemelerinin tek yanlı kararlarla MTO tahkim kararlarının tenfizini engellediği yönündeki delillerini dikkate alarak Türk tarafının tahkim şartına dayalı itirazını reddetmiş ve davanın milli mahkemelerde görülmesine karar vermiştir (Viyana İstinaf Mahkemesi kararı ile ilgili açıklama için bkz: Yazman, İ.; İdari Sözleşmeler ve Uluslararası Tahkim/Panel, 16 Temmuz 1999, Tartışmalar, Sh. 90-91). Bu tür uygulamaların, uluslararası ticarete Türk şirketleri veya vatandaşlarının hareket alanlarını önemli ölçüde daraltacağı bir gerçektir.

11. Türk Hukukunda yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi davalarında karşılaşılan diğer yaygın ve önemli bir sorun da New York Konvansiyonunun V/1.a. maddesindeki tenfiz kararı verebilmek için tarafların tabi oldukları hukuka göre tahkim sözleşmesi akdetme ehliyetine sahip olmaları gerektiğini öngören şarttan kaynaklanmaktadır. Ancak, buradaki sorun, Yargıtayın yanlış yorum ve uygulamasından ziyade; sorunun çözümünde esas alınan Türk maddi hukukunun yapısından kaynaklanmaktadır.

Gerçekten de; New York Konvansiyonunun 5/1.a. maddesine göre ten-

fiz kararı verebilmek için tarafların şahsi kanunlarına göre tahkim şartı veya sözleşmesi akdetme yetkisini haiz olmaları gerekmektedir. Türk mahkemelerinde açılan tk teşkil eden tahkim şartı veya sözleşmesinin şirketi temsil ve ilzama yetkili şahıslarca yapılmadığı itirazında bulunarak tahkim şartı veya sözleşmesinin geçersizliğini ileri sürmektedirler. Yargıtay, bu yöndeki itirazları; maddi hukuk sözleşmesi ile bu sözleşme içinde yer alan tahkim şartının bağımsızlığı ilkesinden hareketle değerlendirmektedir (Bkz: Yargıtay 13HD, T.22.4.1993 T, E.1993/1, K.1993/3488-Karar yayınlanmamıştır; Yargıtay 19HD, T.15.11.1995, E.9108-9685, Ertekin-Karataş, age. Sh. 510 vd.; Yargıtay 11HD, T.26.5.1999, E.1998/9679, K.1999/4500, Deniz Hukuku Dergisi, Yıl:4, S.1-2, Sh.182 vd.). Buna göre tahkim şartının yer aldığı maddi hukuk sözleşmesi (sözleşmenin ifası veya sair yollarla) geçerli olsa dahi bu sözleşme içindeki tahkim şartı geçersiz olabilir veya bunun aksine tahkim şartı geçerli olduğu halde ana sözleşme geçersiz olabilir. Burada Yargıtay, haklı olarak, maddi hukuk sözleşmesinin geçerli olup olmadığına bakmaksızın – Türk şirketlerinin tahkim şartı veya sözleşmesi akdetme ehliyetini haiz olup olmadıklarını, onların idare merkezi hukukları olan Türk hukukuna göre araştırmaktadır.

Bu noktada Türk maddi hukuku, yabancılar bakımından pek çok tuzaklarla doludur. Türk Hukukuna göre şayet tahkim şartı veya sözleşmesi bir vekil (temsilci) vasıtasıyla yapılmış ise, vekalette vekilin tahkim şartı veya sözleşmesi akdetme yetkisinin açıkça bulunması gerekmektedir (Türk BK. m. 388). Bu türden açık bir yetkiye sahip olmayan vekilin akdettiği tahkim şartı, tenfiz davasında geçersiz sayılabilir ve buna bağlı olarak tenfiz talebi New York Konvansiyonunun V/1.a. maddesine istinaden reddedilir. Yine, TTK'nun 321/3. maddesine göre anonim şirket adına düzenlenen belgelerin; bu arada tahkim şartı veya sözleşmelerinin şirketi bağlayabilmesi için – ana sözleşmede aksine bir hüküm olmadıkça – temsile yetkili olanların en az ikisinin imzası altında yapılması gerekmektedir. Bu türden bir Türk şirketi ile şirketin tek temsilcisinin imzası altında yapılan tahkim şartı veya sözleşmesi, tenfiz davasında itiraza uğrayabilir ve bu iddianın doğruluğu halinde tenfiz talebi reddedilir (Bu yönde bir karar için bkz: Yargıtay 11HD, T.26.5.1999, E.9679-4500, Deniz hukuku Dergisi, Yıl:4, S.1-2, Sh.182 vd.)

Çok defa tenfiz davalarında New York Konvansiyonunun V/1.a. madde-

sine istinaden tahkim şartı veya sözleşmesinin ehliyetsizlik ya da başka sebeple geçersizliği ileri sürüldüğünde; davalı şirket temsilcilerinin veya davalı şahsın imzası üzerinde istiktab yapılması gerekmektedir. Şayet tahkim şartı veya sözleşmesi New York Konvansiyonunun II/2. Maddesi çerçevesinde fax marifetiyle yapılmış ise, bu belgeler üzerinde imza istiktabı yapılması mümkün bulunmadığından, tahkim şartı veya sözleşmesi geçersiz sayılmakta, dava başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.

Türk hukukunda şirketlerin temsil ve ilzama yetkili şahıs ve organları yönetim kurulu kararları ile belirlenmekte ve imza sirkülerine bağlanmaktadır. Türk şirketleri ile yapılan sözleşmelerin ve hususen tahkim şartı veya sözleşmelerinin, Türk şirketleri açısından geçerli ve bağlayıcı olabilmesi için Türk hukukuna göre şirketi temsil ve ilzama yetkili şahıslarca akdedilmesi gerekmektedir. Yabancıların, Türk şirketleri ile yaptıkları sözleşmeler içinde yer alan tahkim şartının ileride başvurabilecekleri tenfiz davalarında geçerliliğinden emin olabilmeleri için, sözleşmenin yapımı safhasında muhatapları Türk şirketinin temsil ve ehliyet durumu üzerinde ciddi ve kapsamlı bir çalışma yapmaları gerekmektedir.

12. Yukarıdaki açıklamalar ve temas edilen uygulama örnekleri göstermektedir ki; Türkiye’de yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizde, özellikle MTO Tahkim kurallarına teb’an verilen kararların tenfizde ciddi güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu güçlükler, önemli ölçüde, Yüksek Mahkeme tarafından tenfize ilişkin kanun ve anlaşmaların amaç ve varlık sebebine aykırı biçimde yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Bununla beraber, son zamanlarda pek çok yabancı hakem kararının, özellikle İngiltere’deki FOSFA, GAFTA, Post ve Deri Tüccarları Birliği, Liverpool Pamuk Birliği... vs. gibi mesleki odalara bağlı hakem mahkemelerince ve merkezi Moskova’da bulunan Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası Tahkim Mahkemesince verilen kararların tenfiz edildiğini görmekteyiz. Tasarı halindeki “Milletlerarası Tahkim Kanunu” projesi yasallaştığında, yabancı hakem kararlarının tenfizi önündeki engellerin biraz daha azalacağını söyleyebiliriz. Kaldı ki; bugün dünyada New York Konvansiyonunun tatbikatı üzerinde oldukça geniş bir içtihatlar külliyesi oluşmuştur. Türk Yargıtayının da önümüzdeki yıllarda bu içtihatlardan yararlanarak yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi önündeki engelleri azaltabileceğini düşünmekteyiz.